

Шеленкова Наталія Леонідівна
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини,
м. Умань

ПЕРСПЕКТИВНІ ШЛЯХИ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ОСВІТИ ЄС В УКРАЇНІ

Сталий процес поглиблення європейської інтеграції, її функціонального розширення на нові та більш глибокі сфери співробітництва з поступовим залученням постійно зростаючих за інтенсивністю та складністю форм наднаціонального управління не оминає питання освіти та покликаний сприяти формуванню Європейського освітнього простору з залученням як держав-членів ЄС, так і його сусідів.

Сучасний світ вимагає від студентів – майбутніх спеціалістів та їхніх викладачів більше нових знань та навичок, вільного володіння іноземними мовами, досвіду міжкультурного спілкування. Розуміючи все це та визнаючи вищу освіту одним з пріоритетів своєї діяльності у межах співпраці з сусідніми та більш віддаленими країнами, Європейська Комісія розробляє і впроваджує нові та вдосконалює існуючі освітні програми, які дають змогу студентам і науковцям отримувати стипендії та гранти на подальше навчання і проведення досліджень у країнах Європи [1].

Питання європейської інтеграції цікавлять багатьох українських та закордонних дослідників. Цій тематиці присвячено низку праць науковців, політиків, політологів та правників з питань європейської інтеграції, спільних політик та функціонування Європейського Союзу: Н. В. Антонюк, М. М. Микієвич, В. Волес, М. Гердеген, І. А. Грицяк, Д. Дайнен, В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко, Н. Мусис, З. Петрась, Ф. Тоді та інші.

Економічний та соціальний розвиток ЄС на сучасному етапі змінює освітню політику, адже розвиток суспільства знань, розширення ринку праці та

зміцнення соціальних зв'язків змушує політиків приділяти значну увагу системі освіти та її ефективності. При цьому все більше говорять про необхідність дотримання та розвитку спільних принципів освітньої політики ЄС, до яких належать: свобода руху знань; мобільність студентів та викладачів; багатомовність; автономія університету; освіта, зорієнтована на результати навчання; забезпечення якості вищої освіти; принцип взаємозаліку кредитів; єдина структура освітніх ступенів (кваліфікацій); ціложиттєве навчання; трициклова освіта; принцип трикутника знань; принцип свободи навчання та викладання.

Завданням освіти в європейському контексті є сприяння розвитку громадянської свідомості, що базується на таких цінностях, як солідарність, демократія, рівноправність і взаємоповага. Важливими елементами освіти є повага до культурної та етнічної ідентичності і, водночас, боротьба з різними формами шовінізму та ксенофобії. Саме тому базовим елементом освітньої політики є вивчення іноземних мов і отримання знань про інші країни. Особливу увагу необхідно зосередити на транснаціональній співпраці між окремими системами освіти.

План розвитку європейської освіти, ухвалений у лютому 2002 р. на зібранні Освітньої ради, передбачає поліпшення якості та ефективності системи освіти, полегшення доступу до освіти для кожного та створення освітньої бази для зовнішнього світу. Його головні завдання [2]:

- країни ЄС повинні мати найвищий показник у світі у сфері освіти та навчання;
- система освіти і навчання в Європі повинна бути взаємопов'язана настільки, щоб давати змогу громадянам вільно пересуватися й отримувати кращу освіту;
- слід зробити можливим застосування освіти будь-де в ЄС, незалежно від того, де її одержано;
- європейці будь-якого віку повинні мати доступ до тривалого навчання.

У межах освітньої політики ЄС та програм зовнішньої допомоги Європейська Комісія впроваджує низку заходів у сфері освіти, які доповнюють внутрішні програми ЄС. Особливу увагу приділено саме системі вищої освіти, яка відіграє ключову роль у розвитку сучасного суспільства, сприяючи соціальному, культурному та економічному розвитку, популяризації загальноєвропейських етичних та культурних цінностей та підготовці лідерів майбутнього.

Європейська Комісія впроваджує низку міжнародних програм співпраці у сфері вищої освіти [3]:

- Програму Темпус розроблено для надання допомоги соціальним й економічним перетворенням у країнах-партнерах. Програма Темпус сприяє розвитку в цих країнах систем вищої освіти шляхом максимально збалансованого співробітництва із партнерами з країн ЄС.

- Програма Еразмус Мундус – це програма співпраці та мобільності у сфері вищої освіти, яка спрямована на розвиток ЄС як всесвітнього центру досконалості освітнього процесу та посилення міжнародних зв'язків у сфері вищої освіти через підтримку високоякісних європейських магістерських курсів.

- “Вікно зовнішньої співпраці Еразмус Мундус” – програма підтримує створення партнерських консорціумів між вищими навчальними закладами Європи та третіх країн.

- Програма Жана Моне – це освітня програма, мета якої полягає у підвищенні рівня знань та поінформованості суспільства в ЄС та поза його межами про питання європейської інтеграції, через стимулювання викладання, дослідницької діяльності та дискусій з питань ЄС.

Велике значення формуванню стратегії держави у сфері освіти приділяють і в Україні. Розвиток освіти у нашій державі не потрібно розглядати тільки з потреб сучасного трансформуючого суспільства. Реформування необхідно здійснювати у напрямі моделі нового століття, враховуючи як національні традиції культури й освіти, так і сучасні позитивні світові тенденції

розвитку освіти. Суспільству необхідно розглядати освіту як національне багатство, вводити її у перелік основних пріоритетів, об'єктів першочергової підтримки тощо.

Література:

1. Краєвська О. Освітня політика європейського союзу : становлення та механізми реалізації / О.Краєвська// Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – 2011. – Вип.28. – С.53-65.

2. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Н. Мусис ; пер. з англ. – К. : К.І.С., 2005. – С. 196.

3. Освітні програми Європейської Комісії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eu-edu.org/ua/euedu1.html>